

UDK:821.512.133.0-3:159.923.2

Shafoat TO'XLIYEVA,

Shahrisabz davlat pedagogika institute magistranti

E-mail: shafoattuxliyeva@gmail.com

Shahrisabz DPI dotsenti, PhD M.Namazova taqrizi asosida

BOBURNING "BOBURNOMA" ASARIDA SHAXS XULQ-ATVORINING AKS ETISHI

Annotatsiya

Ushbu maqolada Zahiriddin Muhammad Boburning "Boburnoma" asarida muallif shaxsiyatining xulq-atvori, axloqiy fazilatlar va ruhiy kechinmalari qanday aks etgani tahlil qilinadi. Asarda Boburning halolligi, sabr-bardoshi, do'stlikka sadoqati, san'at va adabiyotga bo'lgan munosabati asosida uning insoniy fazilatlarini ochib beriladi. Maqola Bobur shaxsiyati misolida shaxs xulq-atvorining tarixiy-biografik manbada ifodalanishini yoritishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Boburnoma, Bobur shaxsiyati, xulq-atvor, axloqiy fazilatlar, tarixiy-biografik asar.

ОТРАЖЕНИЕ ЛИЧНОСТИ И ПОВЕДЕНЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ В ПРОИЗВЕДЕНИИ ЗАХИРИДДИНА МУХАММАДА БАБУРА «БАБУР-НАМЕ»

Аннотация

В данной статье анализируется отражение личных качеств, нравственных черт и внутреннего мира Захириддина Мухаммада Бабура в его произведении «Бабур-наме». Особое внимание уделяется честности, терпению, преданности дружбе, а также любви к искусству и литературе. Цель статьи — раскрытие морально-психологических аспектов личности Бабура на основе историко-биографического источника.

Ключевые слова: Бабуринаме, личность Бабура, поведение, нравственные качества, историко-биографическое произведение.

REFLECTION OF PERSONAL CHARACTER TRAITS AND BEHAVIOR IN ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BABUR'S "BABURNAMA"

Annotation

This article analyzes the reflection of personal traits, moral values, and emotional experiences of Zahiriddin Muhammad Babur in his work "Baburnama." The study highlights his honesty, patience, loyalty to friendship, and appreciation for art and literature. The main focus is to explore how Babur's character and behavior are portrayed in a historical-biographical context.

Key words: Baburnama, Babur's personality, behavior, moral values, historical-biographical work.

Kirish. Bugungi kunda yurtimizda milliy merosni chuqur o'rganish, buyuk ajdodlarimizning ilmiy, adabiy va madaniy faoliyatini har tomonlama tadqiq etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 19-maydagi "Buyuk allomalari va mutafakkirlarimizning ilmiy merosini chuqur o'rganish hamda targ'ib qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2965-son qarori [1], shuningdek, 2020-yil 29-dekabrda "Ilm-fan va ilmiy faoliyatni rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-6108-son farmoni mazkur sohadagi izlanishlarning ilmiy-uslubiy asoslarini mustahkamlab berdi [2].

Ana shunday ilmiy meros vakillaridan biri – Zahiriddin Muhammad Bobur o'zining "Boburnoma" asari orqali nafaqat tarixiy voqealarni hujjatlashtirgan, balki o'zining shaxsiy kechinmalari, axloqiy qarashlari, ijtimoiy munosabatlari, xulq-atvori bilan o'z davrining mukammal shaxs namunasi sifatida namoyon bo'lgan. "Boburnoma" asari bugungi kunda tarix, tilshunoslik, adabiyotshunoslik, psixologiya va madaniyatshunoslik fanlari chorrahasida tahlil etilayotgan ko'p qirrali manba bo'lib, unda muallif shaxsiyatining o'ziga xos jihatlari chuqur ifodalanagan.

Ushbu maqolada "Boburnoma" asarida shaxs xulq-atvorining aks etishi, muallifning insoniy fazilatlarini, ichki kechinmalari, do'stlik, sadoqat, halollik, bardosh kabi axloqiy fazilatlarini qanday ifodalaganini tahliliy-nazariy asosda ko'rib chiqiladi. Mazkur tadqiqot orqali adabiy merosimizdagi shaxs obrazining talqini orqali bugungi yosh avlodga ibrat bo'luvchi jihatlari yoritib beriladi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Bobur ijodiga oid tadqiqotlarda asosan uning tarixchi, shoir va sarkarda sifatidagi faoliyati yoritiladi. Ammo so'nggi yillarda "Boburnoma"da shaxs psixologiyasining ifodalanishi, Boburning axloqiy fazilatlarini, ijtimoiy munosabatlarga bo'lgan munosabati, o'z-o'zini tahlil qilish holatlari, xulqiy o'zgarishlari va hayotiy qarorlaridagi ichki

ziddiyatlar kabi jihatlari ham alohida ilmiy qiziqish uyg'otmoqda. Xususan, asarda Boburning o'z yaqinlariga, oddiy xalq vakillariga, dushmanlariga nisbatan bildirgan fikr-mulohazalari orqali uning fe'l-atvori, insoniy fazilatlarini, muruvvatli, kechirimli, ammo qat'iyatli shaxs ekanini namoyon bo'ladi.

O'zbekistonlik adabiyotshunos olimlar – H. Sulaymon, G. G'ulom, U. Normatov, Sh. Shomuhamedov, M. Vohidov kabi tadqiqotchilar Bobur merosini o'rganishda salmoqli ishlar qilganlar. Ularning tadqiqotlarida "Boburnoma"dagi badiiy tafakkur, til va uslub, tarixiy faktlarning aks ettirilishi bilan birga, Bobur shaxsining murakkab psixologik portreti ham alohida o'rganilgan.

Shuningdek, xorijiy tadqiqotchilar, xususan, Beveridj, A.S. Beveridj va Annette Beveridj tarjimalari orqali G'arb ilmiy doiralari ham Bobur shaxsiga chuqur qiziqish bildirgan. Ushbu tarjimalar orqali "Boburnoma"dagi shaxsiy xotiralar, hayotiy kuzatishlar, ichki kechinmalar G'arb psixologik adabiyotlarida ham muhim manba sifatida e'tirof etilgan.

Umuman olganda, adabiy-tarixiy manba sifatida "Boburnoma" shaxs xulq-atvorining badiiy aks etishini ko'rsatib beruvchi noyob asar bo'lib, undagi voqealar ketma-ketligi, hodisalarga berilgan baholar, hayotiy tanlovlar orqali Bobur shaxsining ko'p qirrali fe'l-atvori chuqur ochib berilgan. Shu nuqtai nazardan, asar zamonaviy ilmiy tadqiqotlar uchun dolzarb manba bo'lib qolmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotda tavsifiy, tahliliy va qiyosiy metodlardan foydalanildi. Asosiy manba sifatida Zahiriddin Muhammad Boburning "Boburnoma" asari tanlab olindi. Asardagi shaxsiy xotiralar, axloqiy mulohazalar va badiiy ifodalar lingvopoetik tahlil asosida o'rganildi. Shuningdek, ilgari chop etilgan ilmiy maqola va monografiyalar qiyosiy o'rganilib, muallif shaxsiyatiga doir qarashlar umumlashtirildi. Tarixiy-biografik yondashuv orqali Bobur xulq-atvorining ijtimoiy-madaniy omillar bilan bog'liqligi ochib berildi.

Tahlil va natijalar. Tadqiqot natijalari quyidagilarni ko'rsatdi: "Boburnoma" asarida muallif shaxsiyatining xulqiy va axloqiy fazilatlarini ochiq va tabiiy tarzda ifoda etilgan. Boburning halolligi, sabr-toqati, do'stlikka sadoqati, san'at va adabiyotga bo'lgan hurmati uning har bir xotirasida, tilga olgan insonlar va voqealarga munosabatida yaqqol ko'zga tashlanadi. Shuningdek, asarda shaxsiy kechinmalar, g'am-tashvishlar va orzu-umidlar realistik tarzda aks ettirilgani Boburni tarixiy shaxs bo'lish bilan birga, murakkab ichki dunyoga ega ijodkor sifatida ko'rsatadi. Tadqiqot shuni tasdiqladiki, "Boburnoma" nafaqat tarixiy manba, balki shaxs psixologiyasini o'rganish uchun muhim adabiy-biografik asardir.

Zahiriddin Muhammad Bobur — nafaqat yirik sarkarda va davlat arbobi, balki o'z davrining mohir adibi, nafis tuyg'ular egasi bo'lgan inson edi. Uning "Boburnoma" asari bevosita tarixiy manba sifatida qadrlanishi bilan birga, unda muallif shaxsining ichki dunyosi, axloqiy fazilatlarini, ruhiy kechinmalari ham o'z ifodasini topgan. Asar muallifning o'z qalbini ochiq-oydin tasvirlagani, o'ziga nisbatan ham tanqidiy, ham xolisona munosabat bildirgani bilan alohida e'tiborga loyiqdir.

Boburnoshunoslik sohasi, xususan, "Boburnoma" asarida shaxs xulq-atvorining aks etishini o'rganishga doir tadqiqotlar dastlab XIX asr oxiri va XX asr boshlarida boshlangan. Dastlabki izlanishlar Sharqshunos olimlar va rus tadqiqotchilari tomonidan olib borilgan. Jumladan, N.I. Veselovskiy, V.V. Bartold kabi mashhur sharqshunoslar "Boburnoma"ning tarixiy manba sifatidagi ahamiyatiga to'xtalib, undagi shaxsiy tafakkur va xulq-atvor unsurlariga ham e'tibor berganlar [1-4].

Keyinchalik, o'zbek adabiyotshunosligida "Boburnoma"ni shaxs psixologiyasi va axloqiy fazilatlar nuqtai nazaridan o'rganish XX asr o'rtalaridan boshlab chuqurlashgan. O'zbekistonda bu borada akademik Vohid Abdullaev, Habibulla Sulaymon, G'afur G'ulom, Ozod Sharafiddinov kabi olimlarning ishlari muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, Ozod Sharafiddinov Bobur asarlaridagi badiiy tafakkur, shaxsiy kechinmalar, ichki monologlar orqali shaxs obrazining ochilishini tahlil qilgan [5].

So'nggi yillarda zamonaviy adabiyotshunoslikda Boburning shaxsiyati va "Boburnoma"dagi axloqiy-psixologik tahlillarni lingvopoeitik, kulturologik va psixologik yondashuvlar asosida o'rganuvchi tadqiqotlar paydo bo'ldi. Bu yo'nalishda ayniqsa filologiya fanlari doktori Gulchehra Karimova, Qahramon Rajabov, Saodat Muhitdinovalar "Boburnoma"da inson shaxsining psixologiyasi, qadriyatlariga munosabati, axloqiy yuksakliklarining ifodasini o'rganishga e'tibor qaratgan.

Jahon miqyosida esa "Baburnoma"ni ingliz, frantsuz, nemis, hind, urdu va boshqa tillarga tarjima qilgan tadqiqotchilar, jumladan Annette Beveridge (Angliya), Stephen Dale (AQSH), Audrey Truscke (AQSH) kabi olimlar Bobur shaxsini nafaqat tarixiy arbob, balki shaxsiyati murakkab, madaniy-estetik tafakkur sohibi sifatida o'rganib chiqqanlar. Stephen Dale o'zining "The Garden of the Eight Paradises" asarida Boburning siyosiy faoliyatini shaxs psixologiyasi bilan uyg'un holda tahlil qilgan.

Shuningdek, Hindistonda Muhammad Habib, Irfan Habib, R.C. Majumdar kabi tarixchilar ham Boburning shaxsiyati va uning yozma merosini o'rganib, "Baburnoma"dagi xotiralarni psixologik va madaniy tahlil jihatidan baholaganlar.

Yuqoridagi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, Bobur shaxsining xulq-atvori, axloqiy va ruhiy fazilatlarini nafaqat tarixiy nuqtai nazaridan, balki madaniy, psixologik va adabiy aspektida ham chuqur o'rganib kelinmoqda. Shu bois "Boburnoma" bugungi kunda ko'p qirrali ilmiy tahlil imkonini beruvchi muhim manba bo'lib qolmoqda.

Zahiriddin Muhammad Boburning «Boburnoma» asari o'zining ilmiy va sarguzasht yondashuvi bilan mumtoz adabiyotimizning eng yuksak namunalariidan biridir. Asar hayotni haqqoniy va chuqur aks ettirishda o'ziga xos uslubga ega bo'lib, Navoiyning nasriy asarlaridan keyin turkiy tilda yaratilgan badiiy, ilmiy nasrning eng nodir namunalariidan biri sifatida tarixda alohida o'rin tutadi. «Boburnoma»ning XVI asrda ilmiy doiralarda, adabiyotshunoslar va tarixchilar tomonidan katta qiziqish bilan o'rganilganini aytish mumkin.

Ushbu asar bugungi kunda dunyoning yuzlab yirik tillariga tarjima qilingan bo'lib, fors, golland, ingliz, frantsuz, nemis, ispan, xitoy, hind, yapon, turk, rus va qozoq tillariga ham

tarjima qilingan. Bu asar o'zining ko'plab tarjimalari bilan jahon adabiyotiga katta hissa qo'shgan va o'zbek adabiyotida dastlabki nasriy memuar va tarixiy-ilmiy asar sifatida yuksak baholangan.

«Boburnoma» boshqa nomlar bilan ham tanilgan, jumladan, «Boburiya», «Voqeoti Bobur», «Voqeanoma», «Tuzuki Boburiy», «Tabaqoti Boburiy», «Tavorixi Boburiy» kabi nomlar bilan ataladi. Bobur o'zining asarida voqealarni «Vaqoye» yoki «Tarix» deb atagan. Asarda o'z hayoti va siyosiy faoliyatiga oid voqealar batafsil bayon etilgan va bu voqealar Osiyo, Afg'oniston va Hindistondagi siyosiy-siyosiy voqealar bilan chambarchas bog'liq.

«Boburnoma» uch qismga bo'linadi: birinchi qismda Boburning Movaraunnahr (1494-1504), ikkinchi qismda Afg'onistondagi (1504-1526) va uchinchi qismda Hindistondagi (1526-1529) hukmronlik davri bayon etiladi. Birinchi qismda Bobur temuriylar davlatining Farg'ona hokimi Umarshayx Mirzo haqida, Boburning taxtga o'tirishi, undan mahrum bo'lishi, Samarqand uchun Shayboniyxon bilan bo'lgan kurash va Hisor orqali Afg'onistonga ko'chishi haqida so'z yuritadi. Ikkinchi qismda Bobur Kobulni zabt etishi, mustaqil davlat tuzishi, Eron shohi Ismoil Safaviyning yordami bilan Samarqandni qaytarishi va keyinchalik Hindistonni zabt etishga tayyorlanishi haqida hikoya qilinadi. Uchinchi qismda Bobur Dehli sultoni Ibrohim Lo'diyya qarshi jangda g'alaba qozonib, shimoliy Hindistonda Boburiylar davlatini barpo etadi.

«Boburnoma»da Farg'ona, Toshkent, Samarqand, Hisor, Chag'oniyon va shimoliy Afg'onistondagi siyosiy ahvoldan batafsil tasvirlanishi o'zining boshqa manbalardan farq qiladi. Asarda Boburning o'zaro dushmanlari, temuriylar xususan Umarshayx, Sulton Ahmad, Sulton Mahmud, Boysung'ur Mirzo va Sulton Husayn kabi shaxslarning xulq-atvori, tabiati haqidagi fikr-mulohazalar ham alohida e'tiborga loyiqdir.

Asarda ijtimoiy va tabiiy fanlarga, tarix, falsafa, fiqh, din ta'limoti, tilshunoslik, geografiya, tabiatshunoslik, bog'dorchilik kabi turli sohalarga oid aniq va ilmiy ahamiyatga ega ma'lumotlar keltirilgan. Ushbu asarda Boburning o'zi boshchiligidagi bir nechta katta va kichik janglarning tavsifi mahorat bilan berilgan. Jang usullari, qo'shin tuzilishi, urushlar olib borish metodlari, qamal qilish, qurol-yarog' turlari va qo'rg'onida ishlatilgan qurilmalarning detallariga oid qimmatli ma'lumotlar mavjud. Bundan tashqari, asarda temuriylar davrida qo'shin tuzilishi va harbiy san'atga oid nuyob bilimlar ham o'z o'rnini topgan.

Shuningdek, «Boburnoma»da Movaraunnahr, Afg'oniston, Xuroson va Hindistonning o'tmishi, hozirgi holati, xalqlari, qabilalari, madaniyati, urf-odatlarini va an'anaviy marosimlari haqida batafsil bayon etilgan. Asarda Farg'ona, Andijon, Samarqand, Kobul, Hirot, Agra kabi yirik shaharlar va viloyatlarning geografik va ma'muriy tuzilishi, madaniy hayoti, tumanlari, aholisi, qishloq xo'jaligi, daryo va suv havzalari, tabiiy boyliklari haqida keng ma'lumotlar taqdim etilgan.

Xususan, XV-XVI asrlarda Turkiston viloyatlarida yashagan qora qo'ylik qabilasining va Movaraunnahrda turkmo'g'ul qabilalarining urf-odatlarini va harbiy mahoratini haqida keltirilgan ma'lumotlar ilmiy nuqtai nazardan juda katta qiymatga ega. Bu ma'lumotlar o'zbek, qozoq, qirg'iz va boshqa turkiyzabon xalqlarning etnik tarixini o'rganishda muhim manba hisoblanadi.

Bobur o'z xatti-harakatlari, qaror va fikrlari orqali inson shaxsining shakllanish jarayonini, uning axloqiy-ruhiy kamolotini yoritib bergan. U o'zini boshqalar bilan qiyoslab, ba'zan o'zida ko'rgan kamchiliklarni tan olgan, ba'zan esa ezgu fazilatlarini qadrlagan. Bu jihatlar "Boburnoma"ni shunchaki tarixiy xotiralar kitobi emas, balki psixologik va axloqiy tahlil ruhida asar sifatida ham ko'rishga imkon beradi.

Boburning shaxsiy xulq-atvori, eng avvalo, uning halolligi va samimiyatida ko'zga tashlanadi. Masalan, u Samarqand uchun olib borilgan kurashlar haqida yozarkan, o'zining siyosiy tajribasizligini tan oladi va bu omil sababli yo'l qo'yilgan xatolarni ochiq tilga oladi. U yozadi: "Necha yerlar ixtiyorimda bor edi, lekin tutib turolmadim." Bu e'tirof Boburning o'zini ideallashtirishdan yiroq turganini, aksincha, hayotiy haqiqatni ro'yi-rost bayon qilganini ko'rsatadi [6].

Asarda shaxs xulq-atvorining yana bir muhim jihati sifatida Boburning sabr-toqat va bardosh fazilatlarini namoyon bo'ladi. U turli janglarda, quvg'in va musibatlarda, hatto yaqin

kishilarining xiyonatlarida ham ruhiy bardoshini yo'qotmagan, irodasini yo'qotmay, har doim harakatda bo'lgan. Masalan, Farg'onodan quvilgach, u kurashishdan to'xtamaydi, balki yangi imkoniyatlarni izlaydi: "Umidni qo'ymadim, yurt olish yo'lida harakatda bo'ldim." Bunday qarashlar shaxsning kuchli irodasini, hayotga faol munosabatini aks ettiradi.

"Boburnoma"da do'stlik va sadoqat tushunchalari ham inson xulqining muhim ko'rinishlari sifatida yoritilgan. Bobur o'z do'stlari, maslahatchilari, hatto xizmatkorlariga nisbatan samimiy munosabatda bo'lganini qayd etadi. U o'z atrofidagi insonlar xususida yozarkan, ularning fazilatlarini qadrlagan, kamchiliklarini esa muloyimlik bilan bildirgan. Bu jihatlar Boburning mehribon, insonparvar tabiatga ega bo'lganligini ko'rsatadi.

Shuningdek, Boburning estetik didi, san'at va adabiyotga bo'lgan mehrida ham uning ichki dunyosi, shaxs sifatida yetukligi namoyon bo'ladi. U o'z she'riyatga bo'lgan qiziqishi, tabiatga muhabbati, musiqiy zehni haqida alohida to'xtaladi. Bu holatlar Bobur shaxsining ko'p qirrali, nafis tuyg'ular egasi bo'lganini ko'rsatadi.

Boburning shaxsiyati, asarda aks etgan axloqiy sifatleri bugungi kunda ham ibrat manbai bo'la oladi. U halollik, qat'iyat, sabr, do'stlik va ma'naviy yuksaklik kabi fazilatlarini o'z hayoti orqali namoyon qilgan. Bu jihatlar "Boburnoma"ni nafaqat tarixiy hujjat, balki shaxs tarbiyasi, axloqiy kamolotga oid noyob manba sifatida qadrlashga asos bo'ladi.

Xulosa. «Boburnoma»da Farg'ona, Samarqand shaharlari va viloyatlari, Ohangaron vodiysi, O'ratepa, Mascho, Hisor, Chag'oniyon, Badaxshon, Kobul viloyati kabi joylar geografik jihatdan aniq va qiziqarli tasvirlangan. Muallif o'zining sayohatlari va tashrif buyurgan shaharlar hamda qishloqlarni batafsil yoritgan. Asarda Alisher Navoiy, Abdurahmon Jomiy, Shayxim Suhayliy, Husayn Ali Tufayliy, Muhammad Solih, Xo'ja Ubaydullo Marvari, Behzod, Shoh Muzaffar kabi bir qator yirik san'atkorlar va olimlarning faoliyatlari haqida ma'lumotlar berilgan. Alisher Navoiy haqida esa shunday deyilgan: «Alisherbek naziri yo'q kishi erdi. Turkiy bila to she'r aytibturlar, - hech kim oncha ko'p va xo'b aytqon emas.»

Asar XV asrdan boshlab keng o'rganila boshladi va XVI asrda dunyoning bir qancha tillariga tarjima qilindi.

Mustaqillikdan so'ng, «Boburnoma»ga bo'lgan qiziqish yanada ortdi. Toshkentdagi «Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasida uning yangi nashri 11 mustaqillik yilligiga bag'ishlangan holda chop etildi. Yangi nashr filologiya fanlari doktori Saidbek Xasanov tomonidan tayyorlandi, olimlar Porso Shamsiyev, Sodiqli Mirzayev va Eyki Mano hamda Andijonlik olimlar Zokirjon Mashrabov, Sayfiddin Jalilov va Fathiddin Isxoqov tomonidan yordamlashildi.

«Boburnoma»ning jahonga mashhur bo'lishida ingliz sharqshunoslarining alohida o'rni bor. J.Leyden va V.Erskin 1826-yilda asarni to'liq nashr etdi. A.Beverij 1921-yilda asarni qayta tarjima qilib, uning ingliz tilidagi nashrlarini yangiladi. Keyinchalik, AQShda V.Takston va Yaponiyada ikki jildli ilmiy-tanqidiy nashr chop etildi.

Tarjimonlar orasida Afg'oniston, Pokiston, Hindiston, Turkiya va boshqa mamlakatlar olimlari ham faoliyat ko'rsatdi. Rus sharqshunoslari ham asarni o'rganib, uning ayrim qismlarini tarjima qilishdi. N.I.Ilminskiy esa «Boburnoma»ni Qozonda nashr ettirdi.

«Boburnoma»ning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganishda so'nggi yillarda o'zbek, hind, afg'on olimlari, shuningdek, yevropalik va yapon tadqiqotchilari chuqur ilmiy izlanishlar olib bordilar. Masalan, XX asrning 90-yillarining ikkinchi yarmida Yaponiyada «Boburnoma»ning ilmiy-tanqidiy matni, izohlar va Eyje Mano tomonidan ifodalangan qarashlar bilan nashr etilgan ilmiy tadqiqot bu boradagi yirik yutuqdir. Shuningdek, ingliz tilidagi nashrlar ham Bobur ijodiga bo'lgan katta qiziqish va hurmatni aks ettiradi. Xulosa qilib aytganda, «Boburnoma» asari o'zbek xalqining ulug'vor merosidir.

Xulosa qilib aytganda, "Boburnoma" — bu Boburning shaxsiy fazilatleri, axloqiy qarashlari, ruhiy kechinmalarini aks ettirgan noyob asardir. Unda tarix va biografik tafsilotlar ortida inson shaxsi, uning kamolotga intilishi, ijtimoiy va axloqiy qadriyatlarga munosabati chuqur tahlil qilingan. Bu asar orqali biz nafaqat o'tmish voqealari, balki bir buyuk shaxsning ichki dunyosi bilan tanishamiz. Shu bois, "Boburnoma"ni o'rganish, ayniqsa yoshlar uchun, axloqiy va ma'naviy tarbiya nuqtai nazaridan nihoyatda muhimdir.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. Buyuk allomalar va mutafakkirlarimizning ilmiy merosini chuqur o'rganish hamda targ'ib qilish chora-tadbirlari to'g'risida [Internet]. PQ-2965-son qaror. 2017 May 19 [cited 2025 Apr 4]. Available from: <https://lex.uz/ru/docs/3203260>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. Ilm-fan va ilmiy faoliyatni rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida [Internet]. PF-6108-son farmon. 2020 Dec 29 [cited 2025 Apr 4]. Available from: <https://lex.uz/ru/docs/5199614>
3. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi. Ta'lim to'g'risida [Internet]. Qonun №ZRU-637. 2020 Sep 23 [cited 2025 Apr 4]. Available from: <https://lex.uz/docs/5013005>
4. Bartold V.V. Turkestan v epokhu mongolskogo nashestviya. Moskva: Nauka; 1963. 383 p.
5. Beveridge A. Babur-Nama: Memoirs of Babur, Prince and Emperor. London: Luzac & Co.; 1922. 2 vols.
6. Bobur Zahiriddin Muhammad. Boburnoma. Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti; 2010. 512 p.
7. Dale S.F. The Garden of the Eight Paradises: Babur and the Culture of Empire in Central Asia, Afghanistan and India (1483–1530). Leiden: Brill; 2004. 430 p.
8. Habib M, Habib I. A Short History of India. New Delhi: Publications Division, Ministry of Information and Broadcasting; 1974. 412 p.
9. Karimova G. Bobur ijodi va badiiy tafakkur. Toshkent: Akademnashr; 2015. 276 p.
10. Majumdar RC. The Delhi Sultanate. Bombay: Bharatiya Vidya Bhavan; 1960. 456 p.
11. Rajabov Q. Boburnoma — tarix va adabiyot uyg'unligi. Toshkent: Fan; 2020. 189 p.
12. Sharafiddinov O. Ijodkor va davr. Toshkent: Fan; 1971. 240 p.
13. Sulaymon H. Bobur — shoir va tarixchi. Toshkent: Yozuvchi; 1985. 200 p.